

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre 3 korona.
 Egész évre 12 .
 Vidéken: Negyedévre 5 .
 Egész évre 20 .

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

== Egyesszám ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Hatvan százalék pótdadó.

— szeptember 9.

Debrecen városa e hónap 17-ik napján nagy kivilágításra készül. Százezer apró gyertya és merész láng fog lobogni az éjszakában annak öröme, hogy száz esztendővel ezelőtt, szeptember 19-én született Kossuth Lajos.

Igazán kár, hogy a fáklás lelkesedés majdnem leverődő füstjét, kormát már tegnap előre rázuditotta Debrecen lakosságára a városi főszámvevő, aki a jövő évi költségvetés előirányzatának a tanács elé terjesztésével bejelentette, hogy a város jövő évi hiánya több lesz félmilliónál és hogy ezt csak hatvan százalékos pótdadóval lehet fedezni.

Nagyon különös hang vonul végig ezen a főszámvevői előterjesztésen. Inkább súlyos vádirat ez, mint egyszerű költségvetési tervezet. Arról van benne szó, hogy a város kölcsönöket vett föl, azokat minden rendszer nélkül elköltötte és a visszafizetés, a fedezet módo-

zatairól elfelejtett gondoskodni. Arról beszél ez az irás, hogy a város vállalatai üzleti pangás miatt nem jövedelmeznek. Fölpanaszolja továbbá, hogy a közgyűlés az 1903. évi költségvetés terhére nagy kölcsönök felvételét szavazta meg. Végül pedig azt mondja, hogy a pótdadó még hatvan százaléknál is magasabbra fog szökkenni ha a város rendszertelenül, mint eddig már több ízben történt, ismét újabb adósságokat csinál.

Az egész szomorú jelentésnek pedig az a vége, hogy takarékoskodjunk, különben a város háztartásában beáll a fizetéseképtelenség zavara.

Ez bizony kétségbeejtő képe a jövődönök és csekély vigasztalás, hogy egyetlen segítségül a főszámvevő a Hortobágy értékesítését jelöli meg.

Nem tudjuk elképzelni azokat a viharokat, melyek a városi közgyűlésen dálni fognak, mikor ez a rideg valóság a városatyák színe elé tárul. Hatvan százalék pótdadó, a mai szűk viszonyok közt, mikor

a verejtékes munka gyümölcse, jutalma alig több a megélhetésre szükséges mindennapinál — ez valóban oly teher, mely alatt a gazdagnak, jólét zsirjában uszónak kiáltott Debrecen vállait alaposan megroskaszta.

Es ha ez így megy tovább, a folytatás még nagyobb pótdadó lesz. Vegyük ehhez hozzá azt is, hogy a pénzügyi gondviselés éppen most akarja boldogítani Debrecent az általános házbér-adóval és nem esedéljük, hogy az elkeseredés a városban elemi erővel kitört és tegnap óta a polgárságon lázas nyugtalanság, elégedetlenség észlelhető.

De amikor előttünk a sötét kép, nem tudjuk megérteni, miért nem nyul a város habozás nélkül, rögtön ahhoz a segítséghez, melyet vétkes mulasztás volt már eddig is föl nem használni?!

A Hortobágy józan hasznosítását értjük. A város közgyűlésének nem szabad tovább haboznia, ki kell mondani a Hortobágy java részének kihasítását és haszonbérbeadását.

Seres uram kuriája.

A Szabadság számára írta: Divéki Zoltán.

Seres Mihály uram nyakas bockoros nemes ember volt anno 1623. Ha egyszer ő kegyelme valamit a fejébe vett, hat ökörrrel se lehetett más irányba terelni az esze járását.

No, de hát mért is nem maradt volna olyan, a minőnek az Isten teremtette, s a minőnek a világ a Seresfamilia minden tagját ember emlékezet óta ismerte!

Független, nemes ember volt. Amit az apja ráhagyott azt becsülettel megtartotta, a szegényt megszánta, a nyomorultat segítette, a vármegye dolgában mindig ingyen eljárta, dézsmáért, robotért a jobbágyot nem zaklatta: hát aztán jól tette, ha ur akart lenni a maga portáján!

Szép felesége volt neki, szép két kis gyermeke, egyik szőke, másik barna, egyik fiu, másik leányka — szerette őket Isten igazában. Munkásnépét udvareselédjeit erejükön túl sohasem terhelte, amije volt, az atyafiságával barátaival, ismerőseivel jóban, rosszban megosztotta.

Aldotta is, szerette is mind az egész vidék és szerény nemesi kuriája a maga ősi egyszerűségében, fakó falaiival, mohos tetejével mindenkor nyitva állott minden hazafinak.

Hanem azért mégis igen-igen nagy szálla volt nemzeti Seres Mihály uram valakinek a szemében.

Ez a valaki pedig hatalmas ur volt a ki nem tűrt ellentmondást, aki a mit kívánt, ha nem kapta jó szerével elvette erőszakkal. Olyan volt akkor régen a világ sorsa, hogy a gazdag főnemes urak egész kis országot formáltak a magok jószágain.

Uralkodtak zsarnok módra kemény, falu váraikból kiszegezve az ágyukat, nem félték senkitől, sem a király parancsától, sem a nép átkától. — Azt akarták, hogy valamint a fűszál meghajlik az ő lábaik alatt, úgy hajtsanak térdet-fejet ő előttük a vidék lakosai, hordják magtáraikba az ő termésüket váltságul. Alázatosan, szó nélkül türjék ha vadászat közben letaposák vetéseiket, mulatságból felperzselik viskóikat.

Igaz, voltak közöttük dicső hazafiak akik életüket és vagyonukat a hazának szentelték, a kik ha ragyogtak csak annak örültek, hogy ragyogásuk fényt vet a nemzetre!

Ezek, ha béke volt, a király oldalán tündöklő fegyverzetben, kincsekkel ékesen, böles tanácsaikkal, személyök hatalmával, és családjuk nagy erejével a hazát szolgálták, ha pedig vihart, veszedelmet jelentett az országban körül hor-

dozott véres kard, maguk által a zászló alá, vitéz seregeik élére, és harcoltak, győztek vagy meghaltak vitézül.

De voltak ám olyanok is, akik nagy nevük varázsát arra használták fel, hogy vad önzéssel, kapzsiirigységgel a gyöngébbeket a gyámoltalanokat kizsákmányolják. Ezek közé tartozott gáborfalvi Gáborffy Dénes uram ő nagysága is, akinek olyan nagy szálla volt a szemében nemzeti Seres Mihály uram nyakassága.

Mert hát a Gáborffyak — ország világ tudja — mindig első voltak a nagyok közt is s minek utánna Dénes ur valahol az alföldön jókora kincset összehalászott a zavarosból, feljött a Vág mentén fekvő ősi fészkebe, a nagy gáborfalvi várba, egyrészt, hogy a portyázó török csapatok elől biztos helyre zárkózzék másrészt, hogy a vidék lakosságát, jobbágynépét biztos helyről zsarolhassa, üldözhesse.

Es ezzel a mindenható urral mérésztelt Seres Mihály uram dacolni.

A Seres Mihály uram háza, telke, jószágai ugyanis kellő közepébe bele volt ékelve a nagy Gáborffy dominiumnak. Mikor Gáborffy Dénes uram ő nagysága esatlósaival, lovasaival, vadász- és udvarcseléd népével felköltözött a vágparti várba, szörnyen szemet szurt neki mindjárt, hogy az ő vadaskertje tövében ide-

Amit ez ellen felhozunk, az csupán egyesek sérelme lehet. Bizonyára sokan megsínylik a hortobágyi szabad vásár megszüntetését; de vajjon mikor a köz érdeke beleütközik a magánérdekbe, szabad-e a kérdést másképp kettévágni, mint a köz javára? Ha áldozat, legyen áldozat; de tűrni tovább azt, hogy ugyszólván ingyen használjanak bármily sokan városi közbirtokot, ez vétke mulasztás lenne.

A romantika rozsdás fegyvereit fölösleges itt csörgetni: Debrecen városának talán mégsem az a legfőbb hivatása, hogy kíváncsi idegeneknek drága vendéglátás órán mint különös, ázsiai vad látnivalót mutogassa a nagy Hortobágyot!

Kerekedjék felül a híres debreceni józanság és üsse helyére a városi háztartás félrebillent mérlegét.

Az irtóztató nagy pótdó pedig kerüljön a hajdani boszorkányperek sorsára, ad akta, a melyről szó se legyen többé.

— **A képviselőhép munkaterve.** Politikai tudósítónk jelenti: Az országgyűlésnek október 8-án kezdődő második ülészakára nagyszabású munkásság vár. Mihelyt tulesik az új parlamenti épület ünnepélyes felavatásán, az ülészakonként ismétlődő formalitásokon, mint a minők ez időleges választások, jelentések és egyes szükségessé vált intézkedések, azonnal komoly munkába fog. Mindjárt az ülészak elején, talán már október 11-én Lukács László pénzügyminiszter előterjeszti expozéját és benyújtja az 1903. évre szóló költségvetési törvényjavaslatot.

Mialatt a bizottság a budgetet tárgyalja, Széll Kálmán miniszterelnök több javaslatot nyújt be. Első sorban a be- és kivándorlásról szóló törvényjavaslatot, továbbá a közigazgatási reformnak a nyáron elkészült egész komplexumát, a melyből elsőb is a községi törvény reformja és a járási közigazgatás reformja kerülnek tárgyalás alá. Időközben természetesen, talán az ide vágó interpellációkat is megelőzve jelentést tesz a kiegyezési tárgyalásokról, amelyek addig okvetlenül befejezettek.

Plósz Sándor igazságügyminiszternek a perrendtartásról a képviselőháznak már benyújtott törvényjavaslata lesz egyik nevezetes alkotása a jövő ülészakának, a melynek folyamán jeles igazságügyminiszterünk benyújtja az új büntető kodexről szóló javaslatát, a melynek a csalás, hamisítás körében életbe léptetendő változtatásnak kapcsán, a mik főképen a büntetés aránytalanságait egyenlítik ki, legnevezetesebb része lesz a nőcsábításról szóló fejezet, a mely büntető törvényünkben régóta érzett hézagot fog pótolni.

Több szociális jellegű törvényjavaslattal készült el Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter és a biztosítási intézményről nyújt be törvényjavaslatot.

Természetesen azt az óriási munkásságot, a melyet e többnyire sürgős javaslatok igényelnek, a képviselőház eddigi munkarendje mellett lehetetlen kifejtetni. Ebből az okból Széll Kálmán miniszterelnök mindjárt az ülészak elején az ellenzéki pártok vezéreivel való tanácskozás, illetve megbeszélés után, javaslatot fog tenni a munkarend megváltoztatása iránt. Valószínű, hogy a különböző tervezetek közül akként módosítják a munkarendet, hogy a költségvetés tárgyalása folyamán párhuzamos ülések lesznek.

Hajdúvármegye múlt hónapja.

A közigazgatási bizottság ülése.

— szeptember 9.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt Puky Gyula főispán elnöklésével ülést tartott, melyen az egyes előadók terjesztették be az elmúlt augusztus óról jelentéseiket.

A gyűlésen jelen voltak: Rásó Gyula alispán, Veszprémy Zoltán főjegyző, Latinovics Mihály főmérnök, Fauszt Elek pénzügyigazgató, dr. Czeglédy Mihály t. főügyész, Galánffy János kir. ügyész, továbbá Veszprémy István, Lévy Márton, Kiss Ferenc, Soltész Farkas, Dalmy László, Kovács Gyula és Padrah Sándor bizottsági tagok.

Az egyes jelentések tartalma a következő:

(Ali-spáni jelentés.)

Rásó Gyula alispán jelentése szerint a közbiztonsági viszonyok a múlt hónapban jók voltak. Fertőző állapotbetegségek a vármegye területén augusztus hónapban nem léptek fel; a Tisza-Csege községben júliusban fellépett sertésvész ez idő szerint még nem szűnt meg. Az állandó állategészség-rendőri intézmények augusztus hó folyamán változást nem szenvedtek.

Ezután az alispáni jelentés a fegyelmi ügyekről számol be s a többek közt jelenti, hogy a Ferenc Elek nyugalmazott főszolgabíró fegyelmi ügyének iratait a belügyminiszter rendelkezéséhez képest a bizottság fegyelmi választmányához tették.

(A t. főorvos jelentése.)

Dr. Losoncy Almos t. főorvos jelentése szerint a közegészségügyi állapot általában véve rosszabb volt, mint július hónapban. Az uralkodó községek közül a heveny gyomorbelhurut magaslik ki, mely a csesemők és gyerekek nagy számát tette beteggé s tetemes halálozást okozott.

gen emberek, hozzá még egy jámbor kurtanemes tanyája gubbaszkodjék. Nosza nyomban meg is üzente Seres Mihály uramnak, hogy rövid időn hordja el a házat, mert különben meggyülük a baja.

Nagyot bámult Seres Mihály uram. Már, hogy ő hordja el a házat a saját ősi portájáról! Bolond ember a nagyságos ur ő kegyelme, tisztán látszik. Azt üzente neki vissza, hogy nagyon mély annak a háznak a fundamentoma!

Gáborffy uram csak elnyelte. Hanem aztán, ha kiment az erdőségbe, ha fönn barangolt a hegyen, kopókkal és solymárokkal törtette a kizaklatott vad nyomán, mindenütt a birtokain közé nyult, mint egy kőltött, esufolodó hoszszu nyelv, a Seress Mihály uram keskeny földcskéje. Ő kegyelme nem léphetett át egyenesen a maga jószágára, meg kellett kerülni a Seress Mihály rongyos, vékony földcskéit.

No, de ez már több volt az elégnél! Mivelhogy azonban Gáborffy uram éles szemével egy tekintve meglátta, hogy a kurta nemessel fenyegetés árán nem boldogul, hát alkura fogta dolgot.

Igért a házáért egy falut, a földjéért fél vármegyét, de bizony nem sokra ment vele.

Egy tenyérnyi föld, egy kis ház, — hát nem elég az a boldog embernek? Seres Mihály uram pedig boldog ember volt. Ha ki tekintett a kertjébe,

ott rózsák, bokrok biztatták új tavasszal ha rávetette szemét a vén tölgyesre, annak alján szikla tövében apja, anyja, ősei sirhantja emlékeztette a multra, ha bement az alacsony kis ablakos, szűk szobába, ott felesége és két szép pici gyermeke mosolygott rá... Nem, nem válik meg ettől a háztól soha! A világ minden kincse kevés, hogy megvehesse az ő boldogságát, az ő emlékeit...

Egyet fordult, kiment a ház elé s odamondta a hirtozó esatlósnak keményen. — hadd tudja meg az a gögös, tehetetlen ura, hogy az ő nagy hatalma nem ér idáig.

— Seres Mihály nemesi kuriája nem eladó. Hejh! be piros is lett erre a a nagy szóra a kegyelmes nagyságos ur arca! Mintha paprikába mártották volna fölpatant; megforgatta vérben uszó szemét, fölemelte, megrázta esontos vasökleit, aztán egy hangot sem ejtve, visszadőlt címeres zsölléjébe és fenekéig kihajtja a nagy boros kupát. Zimankós, fogesikorgató zivataros nap volt. Minden élő meleg helyre húzódott.

Vasárnap volt. Füstöltek a kémények, rokka mellett egymáshoz simulva multak regéin merengött a háznép... Gáborffy Dénes uram ő kegyelme, hajrá! csak kiverte minden ebét minden inasát, minden legényét s föl föl! nyakába vette a hófúvásba takart zord hegyeket. Napestig kint kóborolt. Százszorosan visszaverte vadásztülkeit a kopár bére:

a Vág zajló jege a viharban, szélesen reesegett, zugott, hullámozott! míg a nyivó kutyák s a megsebzett vadak panaszos nyögése tompa morajjá olvadt a természet dühöngő elem esatájában.

S bent a kis szobában ezalatt, a szent vasárnapot ünnepekte a boldog család. Összeteszi a kaesóit a két gyönyörű gyermek, drága urára hajlik a mosolygó menyecske...

S egyszerre megesörren az ablak, betaszitják az ajtót, füttyülve rohan be a szél és durva vasvillás, esákányos szolgák ragadják meg a férjét, az anyát és a gyermekeket. Kivonszolják őket a ház elé, tízen-huszan neki rohannak az öreg falaknak lerombolják a mohos viskót a gazda szemeláltára. Aztán a romokból hirtelen tutajt tákolnak össze, — ráeresztik a zajló Vágra, oda hurcolják a kis családot s mélyen belökik a rozoga tákolmányt a reesező jégdarabok közé.

A szél süvit, a gyermek sikoltoznak, a férj ordít fájdalomában, az asszony szivszaggasztó bánattal zokog...

Viszi a bösz vihar a gyöngö tutajt, dobálja ragadja... s a metsző szélben éles hahotává tördelve utánok üvölt a zsarnok Gáborffy Dénes gunyos kacagása.

Ezen kívül a tüdő gümőkórban haltak el magas százalékban az emberek.

Roncsoló toroklob volt H.-Böszörményben 2, H.-Szováton és Nádudvaron 1—1 esetben egy halálozással.

A vörheny H.-Szoboszlón 2. Tetétlenen 16 újabb esetben jelentkezett, utóbbi községben 2 halálozással. A vörheny Tetétlenen különösen az állandó menedékház növendékei között mutatkozott, miért is az intézetet be kell zárni.

A kanyaró egyedül H. Böszörményben jelentkezett az ottani óvodák egyikeben, melyet szintén bezártak.

A számár hurut volt a múlt hónap legelterjedtebb ragadós kórja négy községben 26 újabb, 38 régiebb, tehát 64 gyereken észleltetett, kik közül 6 elhalt.

Rendkívüli haláleset 5 volt. Egy férfit H.-Böszörményben villámsújtott H. Nánáson 2 gyerek megégett. H. Hadházon 1 gyerek vízbe fullt, H. Sámsonban egy gyereket a szárazmalom zuzott össze s Tisza Csegén egy részeg ember vízbe fulladt. Ongyilkosságot 5 egyén követett el, ezek közül 4 egyén akasztás egy pedig lövés által vetett véget életének.

(Élet és halál.)

A múlt hóban a vármegye területén 572 egyén született, kik közül 19 halvaszületett volt. Elhalt 370 ember s így a szaporulat 183-at tesz ki.

(Az adózó vármegye.)

A múlt hó folyamán Hajdúvármegye területén egyenes adóban befizettek 249412 kor. 3 fillért; hadmentességi díjban 905 kor. 54 fillért; bélyegjövédékben Debrecen város fogyasztását is beleértve 29196 kor. 6 fillért; jöggilletékben 29367 kor. 10 fillért; díjjövédékben 1321 kor. 23 fillért; dohányjövédékben a város fogyasztását is beleértve 153,476 kor. 40 fillért; határvámjövédékben az egész vámkörzet területén 8886 kor. 16 fillért; fogyasztási és italadóban 14287 kor. 34 fillért. Adót általában kévesebbet fizettek be, mint az elmúlt év augusztus hó napjában.

A jövő évi költségvetés.

60 százalék városi pótdadó.

szept. 9.

Nevezetes ülése volt tegnap a városi tanácsnak.

Ezen az ülésen terjesztette be Roncsik Lajos főszámvevő a jövő esztendei költségvetés előirányzatát.

Ebből a jeles iratból két dolog esucosodik ki: egyik az, hogy fél milliónál több a hiány; a másik meg az, hogy ezt a hiányt csakis hatvan százalékos pótdadóval lehet fedezni.

Az idej pótdadó 38 százalék; esztendőre tehát huszonkét százalékkal lenne a városi pótdadó nagyobb.

Ez valóban megdöbbentő eredménye a városi sáfárkodásnak.

Ime itt következik a főszámvevő jelentése szóval szóra:

Tekintetes Tanács!

Midőn a múlt évben a folyó 1902-ik évi költségvetés előirányzatot beterjesztettem, rámutattam arra, hogy az általam javaslatba hozott pótdadó 54 százaléka nem hogy csökkenne,

de remélhetőleg emelkedni fog; fájdalom, ezen kijelentésem megvalósult s az 1903-ik évi költségvetés-előirányzat beterjesztése alkalmával még nagyobb községi pótdadó százalékot kell javaslatba hoznom, de ezt tennem kötelesség, mert más-különb háztartásunkban zavar, s a folyó évben is már több ízben tapasztalt fizetéseképtelenség áll be. Főigyekezőm volt és e költségvetés-előirányzat készítésénél szabályul szolgált előttem, hogy az az új leltár alapján legyen összeállítva. Ezen szabály betartása azonban a tételeknél való eltérést vonta maga után, hogy e miatt könnyebben lehessen eligazodni, hivatkozás történik benne ott, a hol elkerülhetetlenül szükséges, az 1901. évi zárszámadási tételekre, valamint az 1902. vagyis a folyó évi költségvetés tételére is. E zárszámadási és költségvetési tételekre való hivatkozás a költségvetés-előirányzat összeállítását nem kis mértékben nehezítette meg. A költségvetés megokolására való igazolási mellékletek a belügyminisztérium kívánsága s a tek. bizottsági közgyűlés rendeletéhez képest külön füzetben lettek összegyűjtve. Az állandó letételeknél a 3 évi átlag számításra vettem alapul s lehetőleg szem előtt igyekeztem tartani a biz. közgyűlésnek azon rendelkezését, hogy a vállalatoknál a bevételnél minimális, a kiadásnál pedig a maximális összeget vettem fel.

Végrehajtottam e költségvetés készítésénél s nem felejtettem el a biz. közgyűlés azon rendelkezését, hogy a rendkívüli költségvetés állandó jellegű tételeit a rendes költségvetésbe vettem át. Szem előtt tartottam a belügyminisztérium azon rendelkezését is, hogy az ingatlanokra vonatkozó tételt fentartottam azon esetben is, ha nem minden évben hoz valamely ingatlan jövedelmet. A fentebbiek előrebocsátása után az 1903-ik évi költségvetés-előirányzatot a következőképp javasolom megállapítani:

I. Rendes kiadás	2,541,457 kor. 70 fill.
bevétel	2,237,814 kor. 93 fill.
Rendes hiány	303,642 kor. 77 fill.
II. Rendkívüli kiadás	637,258 kor. 77 fill.
bevétel	376,308 kor. 80 fill.
Rendkívüli hiány	260,949 kor. 97 fill.
Ehez adva a rendes hiányt	303,642 kor. 77 fill.
Összes hiány	564,592 kor. 74 fill.

Az egyenes állami adó, ami a községi pótdadó alapjául szolgál, az adóügyi osztály kimutatása szerint tesz. 938,861 koronát, melyhez viszonyítva a fentebb kitüntetett 564,592 korona költségvetési hiányt, melyet egyéb alap nem léteben községi pótdadóval kell fedeznünk kijő, hogy 1903-dik évre az állami adó után 60 százalék községi pótdadót vagyunk kénytelenek kivetni.

Mint hogy a községi pótdadó százalék ily nagy, nem kívánom tárgyalás alá venni a belügyminisztériumnak azon figyelmeztetését, hogy a pótdadó százaléka megállapításánál az összes előirt állami adó bizonyos százaléka leütsessék, bár elrendelte, hogy ez megfontolás tárgyává tétessék azon okból, mert a kivetett állami adókból évközben leírások eszközöltenek, mert a pótdadók teljes összegükben be nem folynak, a mi a háztartásban természe-

tesen zavart idéz elő. Nem kívánom tárgyalni ezen miniszteri leiratot, mivel annak foganatosítása a községi pótdadó százalékát még jobban emelné, pedig a költségvetés realizálása ez elv gyakorlati alkalmazását megkövetelné.

Egyáltalán nem vigasztalás városunk közönségére nézve, hogy Debrecen város községi pótdadója is rohamosan emelkedik, méltán ama kérdés merül fel: mi ennek az oka? Általános felelve a kérdésre, ennek oka az, hogy a szükségletek folyton emelkednek s a fedezetről pedig másképp gondoskodás nem történvén; a pótdadó százalékának kell emelkedni. Nagy terhet ró városunkra maga a kormány is a rendőrségi és adóügyi személyzeti s dologi kiadásoknak a városra való ráerőszakolásával. A községi pótdadó százaléka emelkedéséhez nem kis mértékben járult hozzá maga a biz. közgyűlés is akkor, midőn ez év folyamán tetemes összegeket szavazott meg s rendelt felvenni az 1903-ik évi költségvetés terhére s óhajtam, hogy e tekintetben tartózkodás történjék. A községi pótdadó százalék emelkedése keresendő továbbá abban is, hogy a város vállalatai üzleti pangás miatt kellő mértékben nem jövedelmeznek, holott azok üzemen tartása a kiadásokat megköveteli. Hozzájárul, bár kismértékben a pótdadó százalék emelkedéséhez az állami egyenes adó csökkenése is. Akkor, midőn nagyjában elősoroltam, hogy mi az oka a községi pótdadó százalék rohamos emelkedésének, kötelességem rámutatni arra is! mi módon lehetne azt lejjebb szállítani? Erre két mód áll rendelkezésre: a kiadások apasztása, új bevételi forrásról való gondoskodás. Kérdés: van-e ilyen bevételi forrás? igenis van: s ez a Hortobágy jövedelmezőbbé tétele kérdésének megoldása; mert míg ez meg nem oldatik, addig a községi pótdadó százalék csökkenéséről városunkban szó sem lehet, sőt ha és amennyiben újabb kölcsönök szavaztatnak meg minden rendszer nélkül mint már több ízben történt: ilyen eljárás mellett a pótdadó emelkedésére el kell készülnünk. Egyidejűleg beterjeszttem az alapok 1903. évi költségvetés-előirányzatot is azon kérés-sel, hogy úgy a házi pénztár, mint az alapok előirányzatát a szakbizottságok abból történt megvizsgálás után a tek. bizottsági közgyűléshez terjeszteni s ezt megelőzőleg annak közszemlére leendő kitétele után intézkedni méltóztassék Debrecen, 1902. szept. 1. Roncsik Lajos, főszámvevő.

EGYLET.

A debreceni famunkások szakegylete.

A debreceni famunkások szakegylete akarnak létesíteni, a melynek elkészítették már alapszabály tervezetét is. Az egylet célja e szerint a tagok szellemi és szakképzése, a munkanélküli tagok segélyezése, könyvtár létesítése s a szaktársak anyagi jogainak megvédése. Az alapszabály tervezetét megerősítés végett felküldték a miniszterhez

Agról-ágra.

Alkalmi apróságok.

A Szabadság számára írta: **Tiborc.**

(A madárijesztő.) Gyűlnék haza a nyaraló szép asszonyok. Szellőztetik itthon a naptalinos lakást és mesélnek mulatságos fürdői történeteket.

Ilyen fürdői történet ez is.

A barna Duda, akinek ez a becézgető neve, valahol a Balaton partján, félreeső parti házikóban töltötte a nyarat. Korán ment oda, messze voltak a szomszédok, a falu még meszebb, szörnyen megrémült tehát, mikor egyszer csendőrök állítottak be hozzá.

— Kérem alássan, a vidéken rablók garázdálkodnak. Erre felé keressük őket. Ne tessék hát megijedni, ha lövést hallanak valamelyik éjjel.

Ez a biztatás éppen elég volt arra, hogy a szép asszony halálos félelembe essék.

Az ura Debrecenben maradt, csupa asszony nép volt a háznál, önagysága tehát nyomban magához rendelte a falu derék asszonyságát, az özvegy szitakötőnét, aki kardos asszony hírében állott.

Mikor a cseresnye vagy a gabona érik, madárijesztőt meg kereplőt szurnak a földbe. Ilyenféle szerep várt a vitéz asszonyra Csagysága mellett.

Korán lefeküdtek, elfújták a gyertyát. De a szép asszony nem tudott elaludni; a szitakötőné hát szaporán tartotta mesével.

— Hát bizony nagysága mifelénk nem ritkaság az ilyesmi. Közel a Bakony: itt volt a híres betyárok, Sobri Jósák fészke mindig.

És a szapora nyelvű néni sorra elmondta a nép ajkán élő rabló-kalandokat.

— Jaj, félek, meghalok a félelemtől! — suttogetta a szép asszony, miközben majd elájult és minden levélzörrenésre megrázkódott.

A szitakötőné pedig önérzetes vigasztalással mondá:

— Hát még ha én nem volnék itt, hogy félt volna a nagysága egész éjjel!

(A Berci kocsi.) Berci késő estig célba lövöldözött odakint a Nagyerdőn. Miközben az üres töltények és üres palackok rohamosan szaporodtak, Berci híres szép kocsija a gátor előtt állt.

Két fáradt újságíró haladt el arra, akik irigykedve néztek a pompás kocsiira.

— De jó lenne rajta bevágtatni a városba!

A gondolat nyomán fakadt a tett. A két ur gyorsan felült a hátulso ülésre, a kocsi (mivel azt mondták az urak, hogy a gazdája parancsolta) a lovak közé csapott és a két tüzes sárga prúszkölve vágatott a város felé.

Berci ezalatt szörnyen pusztította a céltől jó messze lengedező fák leveleit.

Hanem a két ur mégis attól tartott, hogy a kocsija elrobogását észre veszi és megorrol: este tehát, mikor Bercivel találkozott, egyszerűen — másra fogták rá a bekocsikázást. Még pedig olyanra, akinek a nevével is Berci úgy megborad, mint ördög a tömjénfűsttől.

— Te Berci, az a fránya Manó itt járt s a te kocsidon feszített!

No hiszen, felrobban most mindjárt a puskapor — gondolták a debreceni viglengények.

De Berciben a haragot legyűrte a büszkeség.

Rásandított a két urra s dicsekedve, boldog önérzettel csak ennyit mondott:

— Hát az én kocsimon feszíthettek is, mert *olyan nincs a világon!*

H I R E K.

N a p l ó.

Szept. 9. A főiskola összes tanszakainak ünnepies megnyitása.

„ 14. A keresk. és iparkamara székházavató ünnepe.

„ 15. A kamarák kirándulása M.-Szigetre.

„ 16. A Kossuth-képlágyítás megnyitása.

„ 17. Este a város kivilágítása.

„ 17. Kossuth-ünnep Debrecenben.

„ 18. A Wesselényi-szobor leleplezése Zilahon

„ 19. Kossuth-ünnep Budapesten.

„ 20. Francia újságírók látogatása Debrecenben.

„ 28. A tüzoltó-egylet 25 éves emlékünnep.

„ 29. Hajdumegye őszi közgyűlése.

„ 30. A színházi évad megnyitása.

* **Gyászmise Erzsébet királyné emlékére.** Szeptember 10-én Erzsébet királyné halálának évfordulóján délelőtt 9 órakor ünnepi gyászmise lesz a róm. kath. templomban. *Wolafka* Nándor dr. c. püspök plébános celebrál. A gyászmisszón *Kovács* Károly tanító karmester vezetése mellett a Szent László dalegyesület fog gyászdalokat énekelni.

* **A debreceni Kossuth-ünnep.** A debreceni Kossuth-ünnep rendező-bizottsága e hónap 9-én napján, kedden délután 5 órakor, *Komlóssy* Arthur polgármester-helyettes elnöklete alatt, a városháza kis tanácstermében ülést tart, melyen a f. hó 17-én rendezendő lakoma ügyét beszélik meg. Felmerült ugyanis az a kérdés, hogy vajjon nem lenne-e tanácsos a lakomát kihagyni a műsorból, miután a miatt a délutáni ünnepségek nagyon későn kezdődhetnének. Az e hónap 16-án rendezendő kivilágítás egyik legkiemelkedőbb része lesz a színházépület kivilágítása. A színház kivilágításával — mint már megírtuk — *Gyöngyössi* Viktor színházi festőt bízta meg a rendező-bizottság. A színház kivilágításának tervét már elkészítette Gyöngyösi Viktor, ugyancsak készen várja a nagy napot az a művészi izléssel kiállított kép is, mely a színház homlokzatára jön s ott belső világitással fog ragyogni. A kép közepén *Kossuth* Lajosnak az 1848-iki időkből való mell-képét angyalok tartják, jobb oldalon magyar koronás védője foglal helyet és egy kőtáblát tart, melyen a nagy történelmi nevezetességű 1802 es 1902. számok olvashatók. Alatta Debrecen várost egy szép leányalak képviseli, a mint selyem vánkoston palmaágat nyújt a falak felé s lábai előtt babérkoszorúk hevernek. Középen van az oltár-oszlop, melynek öbléből láng emelkedik Kossuth felé.

* **A kolozsvári Mátyás-szobor.** Nagybán folynak kieneses Kolozsvárott legnagyobb nemzeti királyunk, hollós Mátyás lovas szobrának leleplezésére. A város már szétküldte meghívóit az ünnepre, mely október hónap 12-én lesz. Debrecen városa is kapott meghívást és bizonyára ott lesz az országos ünnepen. A remekbe készült meghívó ime így szól:

Kolozsvár szabad királyi város közönsége hazafias örömmel tudatja, hogy

ezer éves multunk nagy királyának, *Mátyásnak* az *iguzságosnak* szülőhelyén, városunkban, tündöklő nagy nevét dicsőítő szobrot állított a nemzet, mely emlékműnek első követ fejedelmi nagylelkűséggel dicsőségesen uralkodó királyunk, *I. Ferenc József* 6. cs. és apostoli királyi Felsege tette le. Ez emlékmű leleplezési ünnepét legfelsőbb hozzájárulással 1902-ik évi október hó 12-én fogjuk megtartani. A szobor leleplezésére, mely nemcsak a nagy király szülővárosának, hanem az egész országnak, a nemzet minden hű fiának ünnepe lesz, van szerencsénk hazafias tisztelettel meghívni. Kolozsvár szab. királyi város közönsége. *Szvacsiná* Géza, kir. tanácsos, polgármester. Dr. *Eszterházy* László, főjegyző.

* **Öngyilkos öreg ember.** *Sávegi* Sándor 60 éves h.-nánási földmives ember bizony csak úgy gondolkodott, hogy az öreg ember is vén ember, ha megtörték a sors csapásai s hogy az ilyen ember számára egyedüli megnyugvást csak a sir nyujt. *Sávegi* Sándornak pedig ugyan csak volt része a megpróbáltatásokban. Rég óta beteg s legutóbb s szőlőhűdés is érte. Tegnapelőtt vasárnap azután, mikor a felesége a templomban imádkozott, bizonyára az ő szegény ura jóvoltáért is, az egyedüllétet felhasználva, felakasztotta magát a szoba gerendájára. Rögtön meghalt.

* **Az iparkamara ünnepe.** A debreceni kereskedelmi és iparkamara vasárnapi székházavató ünnepélyének vasárnap emelni fogja *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszter jelenléte. A kivel — mint tegnap értesítették az ünnepély rendezőségét — együtt fog megérkezni *Wickenburg* Márk gróf, kereskedelemügyi államtitkár is. Az ünnepek kiemelkedő pontja lesz az *iparmúzeum* megnyitása is, melynek kiállítóit ez uton is felkéri a kamara, hogy tárgyaik elhelyezését ma kedden is és holnap szerdán sziveskedjenek eszközölni, mert esütörtöktől kezdve belső berendezések miatt a múzeum a nyilvánosság előtt zárva lesz. Ugyancsak ezuton értesíti az érdeklődő közönséget a rendezőség, hogy a kamara vasárnapi *disztribúciójához* a részvételi jegyek megválthatók a titkári hivatalban, az ipartestület irodájában, *Zádor* Lajos Keresk. Társulati elnöknel vagy a *Kereskedelmi Csarnok* titkárságánál. *Karzati* páholyok iránt a kamara titkári hivatalánál lehet intézkedni. — A debreceni ipartestület ez uton is kéri tagjait, hogy az iparkamara lakomáján a részvételi jegyet f. hó 12-ig sziveskedjenek megváltani.

* **A meglőtt kis fiú meghalt.** Megírtuk tegnap, hogy Nagy János kis öt éves fiút a Téglás kertben meglöve találták s valószínű, hogy a kerülő lötte meg. A kis fiút — a kivel a közkörházba szállították, a tegnapi napfolyamán meghalt, a nélkül, hogy magához térhetett volna. Így csak a csendőrség derítheti ki, hogy ki lötte meg a kis Nagy Jánost, akinek ártatlan halála mély részvétre indit minden érző szívet.

* **Debreceniek a pozsonyi kiállításou.** Megírtuk már, hogy Debrecenből a helybeli gazdák közül számosan mennek a pozsonyi gazdasági kiállításra. A jelentkezők száma a tegnapi nappal 25-re szaporodott, a kiket *Rac* Lajos gazdasági titkár vezet a kiállításra. A várost a kiállításra Király Gyula képviseli, a ki gazdákkal együtt ma este utazott Pozsonyba.

* **Kossuthképek kiállítása.** Szeptember hónap 16-án nyílik meg a debreceni iparosok *Othou* körének disztermében a